

Υπό την Αιγίδα της Α.Ε. του Προέδρου της Δημοκρατίας κυρίου Προκοπίου Παυλοπούλου

21.02—

Γ.Α.Κ.

Έκθεση

20.03.2020

Ιστορικό Αρχείο Ηπείρου

Ελευθέρια 2020

Αθανάσιος Ψαλίδας: Αρχείου Νόστος

ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΑ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΑ

ONASSIS
FOUNDATION

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ

Ελευθέρια 2020

Αθανάσιος Ψαλίδας: Αρχείου Νόστος

ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΑ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΑ

Πρόγραμμα

13:30

Άφιξη της Α.Ε. του Προέδρου της Δημοκρατίας
κυρίου Προκοπίου Παυλοπούλου

13:30 -13:45

Καλωσόρισμα:

Διευθύντρια Γ.Α.Κ. - Ιστορικού Αρχείου Ηπείρου,
Δρ. Μάρθα Γ. Παπαδοπούλου

Χαιρετισμοί:

Περιφερειάρχης Ηπείρου,
κ. Αλέξανδρος Καχριμάνης

Δήμαρχος Ιωαννίνων,
Καθηγητής κ. Μωυσής Ελισάφ

Πρόεδρος της Εφορείας
των Γενικών Αρχείων του Κράτους,
Καθηγητής κ. Νικόλαος Ε. Καραπιδάκης

Πρόεδρος του Ιδρύματος Ωνάση,
Δρ. Αντώνης Σ. Παπαδημητρίου

13:45

Εγκαίνια της Έκθεσης από την Α.Ε. τον Πρόεδρο
της Δημοκρατίας κύριο Προκόπιο Παυλόπουλο

Ξενάγηση από τις κκ. επιμελήτριες της έκθεσης,
Δρ. Ελένη Κουρμαντζή και Αμαλία Παππά

Ομιλίες:

18:30-19:30

Δρ. Ελένη Κουρμαντζή: *Ο Αθανάσιος Ψαλίδας μέσα από το Αρχείο του (1785 - 1829)*
Ανάγνωση κειμένων: Ακύλλας Καραζήσης, ηθοποιός

19:30-20:00

Αμαλία Παππά: *Πηγές της προεπαναστατικής και επαναστατικής περιόδου στα Γενικά Αρχεία του Κράτους*

20:00

Ξενάγηση στην έκθεση από τη Δρ. Ελένη Κουρμαντζή

Με την Ευγενική Υποστήριξη του Ιδρύματος Ωνάση και της Ωνασείου Βιβλιοθήκης
Με την Αρωγή του Δήμου Ιωαννιτών και της Περιφέρειας Ηπείρου

ONASSIS
FOUNDATION

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ

Ελευθέρια 2020

Αθανάσιος Ψαλίδας: Αρχείου Νόστος

Έκθεση Χειρογράφων και βιβλίων του Αθανάσιου Ψαλίδα

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΚΘΕΣΗΣ

Η Έκθεση-Αφιέρωμα στον Αθανάσιο Ψαλίδα αποτυπώνει τις διαδρομές της ζωής του, σκιαγραφεί την προσωπικότητά του και αναδεικνύει το μεγάλο εκπαιδευτικό και συγγραφικό του έργο, μέσα από την αξιοποίηση πρωτογενών πηγών και την επιλογή και παρουσίαση ενός περιορισμένου αριθμού τεκμηρίων*.

Το αρχαιακό υλικό της έκθεσης οργανώνεται στις τέσσερις παρακάτω ενότητες.

ΕΝΟΤΗΤΑ I   Ιδιωτικός βίος

Στη συγκεκριμένη ενότητα σκιαγραφούνται οι σχέσεις μεταξύ των μελών της οικογένειας Ψαλίδα, τόσο οι προσωπικές όσο και οι οικονομικές, καθώς και οι ευρύτερες επαφές και διαδρομές τους.

Στην ενότητα παρουσιάζονται τεκμήρια νομικής φύσης, όπως το διαβατήριο του Ψαλίδα, προικοσύμφωνα, ένα αποδεικτικό αγοράς σπιτιού, ιδιόχειρες καταγραφές εσόδων και εξόδων, ομολογίες δανείου και ποικίλα οικογενειακά τεκμήρια.

ΕΝΟΤΗΤΑ II   Δημόσιος βίος

Εδώ καταγράφονται οι διαδρομές του Ψαλίδα, από τον τόπο γέννησής του, τα Ιωάννινα, στην Πολτάβα (Ουκρανία), τη Βιέννη, την Τεργέστη, το Τσεπέλοβο Ζαγορίου, την Κέρκυρα και τέλος τη Λευκάδα, τον τόπο που συνδέθηκε με το τέλος της ζωής του.

Η παρουσίαση επιστολών από την προσωπική αλληλογραφία σκιαγραφεί το περιβάλλον του, αποτυπώνοντας επαφές με σημαντικές προσωπικότητες της εποχής, καθώς και με ανθρώπους του πνεύματος, καταγράφοντας παρεμβάσεις και προβληματισμούς πάνω σε σημαντικά ζητήματα. Παράλληλα, μέσα από τα τεκμήρια, αναδεικνύεται η πατριωτική δράση του στα χρόνια του αγώνα για την ελληνική Ανεξαρτησία.

ΕΝΟΤΗΤΑ III   Διδασκαλία

Η παρούσα ενότητα αφορά στην παρουσίαση του Ψαλίδα ως Διδασκάλου. Μέσα από τα χειρόγραφα που παρουσιάζονται, αναδεικνύεται η ευρυμάθεια και η ικανότητά του να διδάσκει μεγάλο αριθμό γνωστικών αντικειμένων,

καθώς και η γνώση πολλών ξένων γλωσσών, που του δίνουν τη δυνατότητα να προσεγγίζει, να αναλύει και να μεταφράζει σημαντικά έργα και κείμενα. Η καταγραφή της βιβλιοθήκης του από τον ίδιο αλλά και η συνέχιση της καταγραφής μετά από τον θάνατό του, συμπληρώνουν τη φυσιογνωμία του διανοούμενου. Στην ενότητα παρουσιάζονται επιστολές, στις οποίες καταγράφει τις απόψεις του για την ουσία και την οργάνωση της Εκπαίδευσης.

ΕΝΟΤΗΤΑ IV   Εκδόσεις έργων του Αθανάσιου Ψαλίδα

Περιλαμβάνονται οι εκδόσεις έργων του Αθανάσιου Ψαλίδα που βρίσκονται στην Ωνάσειο Βιβλιοθήκη –εκδόσεις που ο ίδιος είχε επιμεληθεί– καθώς και ανώνυμα εκδομένα έργα, τα οποία, αποδίδονται σε εκείνον, μερικώς ή καθολικά.

*ΑΠΟ ΤΑ ΣΥΝΟΛΙΚΑ 77 ΠΡΩΤΟΤΥΠΑ ΤΕΚΜΗΡΙΑ ΤΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ, ΤΑ 69 ΠΡΟΕΡΧΟΝΤΑΙ ΑΠΟ ΑΡΧΕΙΑ ΚΑΙ ΣΥΛΛΟΓΕΣ ΠΟΥ ΦΥΛΑΣΣΟΝΤΑΙ ΣΤΑ ΓΕΝΙΚΑ ΑΡΧΕΙΑ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ, ΚΑΙ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΑ ΑΠΟ ΤΟ ΑΡΧΕΙΟ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΨΑΛΙΔΑ (ΚΑΤΑ ΤΟ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΟ ΜΕΡΟΣ ΤΟΥΣ), ΤΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΓΙΑΝΝΗ ΒΛΑΧΟΓΙΑΝΝΗ (ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ Γ') ΚΑΙ ΤΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΛΑΔΑ (ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΤ'), ΕΝΩ ΤΑ 8 ΕΚΔΟΜΕΝΑ ΒΙΒΛΙΑ ΤΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΨΑΛΙΔΑ, ΠΡΟΕΡΧΟΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΤΗΣ ΩΝΑΣΕΙΟΥ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ.

Επιμέλεια έκθεσης: Δρ. Ελένη Κουρμαντζή, Επισκέπτρια Καθηγήτρια Νεοελληνικής Φιλολογίας, Πανεπιστήμιο «Αγ. Κύριλλος & Αγ. Μεθόδιος», Βελίκο Τύρνοβο, Βουλγαρία, Αμαλία Παππά, Αναπληρώτρια Γενική Διευθύντρια των Γενικών Αρχείων του Κράτους, Δρ. Κωνσταντίνος Στάικος, Ιστορικός του Βιβλίου, Αρχιτέκτονας

Ειδικοί συνεργάτες: Ιωάννης Βανακάκης, Υποψήφιος Διδάκτωρ Νέας Ελληνικής Φιλολογίας

Παρουσίαση και ανάρτηση τεκμηρίων: Αγγελική Στασινού, Μαρία Γιαννίκου, Ουρανία Κανακάρη, Τμήμα Συντήρησης και Διατήρησης, Γενικά Αρχεία του Κράτους

Συντονισμός: Βίκυ Γεροντοπούλου, Υπεύθυνη Ωνασειού Βιβλιοθήκης

Επιμέλεια παράλληλων δράσεων: Δρ. Μάρθα Παπαδοπούλου, Διευθύντρια Γ.Α.Κ-Ιστορικού Αρχείου Ηπείρου

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ 2020

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΨΑΛΙΔΑΣ: ΑΡΧΕΙΟΥ ΝΟΣΤΟΣ
ΕΚΘΕΣΗ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΩΝ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΩΝ ΤΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΨΑΛΙΔΑ

ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΕΚΘΕΣΗΣ: 21 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ – 20 ΜΑΡΤΙΟΥ 2020
ΩΡΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ: ΔΕΥΤΕΡΑ-ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ, 10:00-13:00
ΧΩΡΟΣ: Γ.Α.Κ. ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΑΡΧΕΙΟ ΗΠΕΙΡΟΥ, Δ. ΦΙΛΟΣΟΦΟΥ & ΓΛΥΚΗΔΩΝ,
ΚΑΣΤΡΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ΟΜΑΔΙΚΕΣ ΞΕΝΑΓΗΣΕΙΣ: 21-28/2 ΑΠΟ ΤΗ ΔΡ. ΕΛΕΝΗ ΚΟΥΡΜΑΝΤΖΗ
ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ - ΚΡΑΤΗΣΕΙΣ: ΤΗΛ. 26510 34469 - mail@gak.ioa.sch.gr

Observaciones: Preguntas ~~ya~~